

Rullering av tiltaksstrategier

Innlegg på regionsamlinger for kommunene februar 2019

Stig Horsberg og Karoline Finstad Vold

Føringer for bruken av SMIL-midler

Hva sier nasjonalt miljøprogram?

- At det regionale miljøprogrammet skal gi føringer for prioriteringer i de kommunale tiltaksstrategier for bruk av SMIL-midler
- At Fylkesmannen gjennom arbeidet med miljøprogram skal styrke samhandlingen med kommunene på landbruksområdet ved å:
  - synliggjøre geografisk fordeling av tiltakene i RMP
  - bidra til at RMP følger opp med tilskudd til årlig skjøtsel og vedlikehold der kommunen har innvilget tilskudd til investeringer
  - stimulere til felles satsinger på tvers av kommunegrensene
  - bruke RMP-arbeidet som en arena for å samordne RMP-tiltak og tiltak som ivaretas gjennom SMIL-ordningen

Nasjonalt miljøprogram 2019-2022

Nasjonale miljømål og virkemidler for miljø- og klimaarbeidet i jordbruket

Rapport nr. 28/2018
19.11.2018

Fylkesmannen i Innlandet

Miljøtema	Mål i Nasjonalt miljøprogram
Kulturlandskap	Ta vare på og utvikle jordbrukets kulturlandskap
	Ta vare på variasjonen i jordbrukets verdifulle kulturlandskap
Biologisk mangfold	Ta vare på og skjømte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
	Bedre status for truede arter i jordbruket
	Øke bruk og vern av jordbrukets genetiske ressurser
Kulturminner og kulturmiljøer	Bedre tilstanden for kulturminner og kulturmiljø i jordbruket
Tilgjengelighet og friluftslivsverdier	Bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet
Avrenning til vann	Ingen vannforekomster i jordbruksdominerte områder skal få dårligere tilstand
	Bedre tilstanden for de mest utsatte vannforekomstene i jordbruksdominerte områder
Plantevernmidler	Redusere helse og miljørisikoen ved bruk av plantevernmidler i jordbruket
Utslipp til luft	Redusere utslipp av ammoniakk fra jordbruket
	Redusere utslipp av klimagasser fra jordbruket
	Øke opptak av karbon i jord
Økologisk jordbruk	Stimulere til økologisk produksjon i tråd med

Føringer i regionalt miljøprogram

- Kommunene skal beskrive miljøutfordringene i sin kommune og prioritere bruken av SMIL-midler på bakgrunn av disse
- Miljøutfordringene som er prioritert i RMP må gjenspeiles i kommunens prioriteringer
- Vektlegge tiltak som har konkret miljøeffekt
- Målrette midlene mot lokale eller regionale utfordringer og særtrekk
- Vurder om det kan være viktige miljøtiltak i kommunen som faller utenom RMP-tilskuddene

Utfordringer i regionene

Dal- og fjellbygder

Flatbygder

Kulturlandskap og biologisk mangfold

Kulturlandskap	Gjengroing av beitemark, marginalt/bratt areal som går ut av bruk	Beiteareal ute av bruk pga. lite beitedyr, reduksjon av kantsoner, restarealer, våtmark etc.
Biologisk mangfold	Gjengroing av gammel beite- og slåttemark	Redusert beitebruk, færre naturlige leveområder, reduksjon av pollinerende og andre insekter
Kulturminner og kulturmiljøer	Gjengroing av kulturmiljøer, forfall av bygninger og andre kulturminner som er ute av bruk, fjerning av kulturminner	Oppdyrking, redusert beitebruk og seterbruk, forfall av bygninger og andre kulturminner som er ute av bruk, fjerning eller ødeleggelse av kulturminner
Friluftsliv	Gjengroing i seter-/utmarksbeiteområdene	Barrierevirkning av dyrka mark, gjengroing pga. redusert beitebruk

Forurensning og klima

Avrenning til vann	Stor husdyrtetthet enkelte områder, ugunstig bruk og lagring av husdyrgjødsel	Ugunstig bruk og lagring av husdyrgjødsel, erosjon, jordarbeiding om høsten
Klima - Utslipp til luft	Stor husdyrtetthet enkelte områder, spredning av husdyrgjødsel	Spredning av husdyrgjødsel, jordpakking
Plantevern	Bruk av plantevernmidler i potetdyrking	Bruk av plantevernmidler

Eksempler på lokale eller regionale utfordringer

- Erosjon og avrenning i områder med åpenåker og sårbare vassdrag
- Aktiv setring med mjølkeproduksjon og bruk av utmarksbeite
- Klimagassutslipp, for eksempel pga. mangelfulle hydrotekniske anlegg eller gasstap fra åpne gjødselkummer
- Gjengroingsarealer med høyt biologisk mangfold
- Sjeldne eller typiske kulturminner

Sammenheng mellom RMP-tilskudd og SMIL-tiltak

De regionale miljøtilskuddene kan gis til årlig skjøtsel/vedlikehold der det er brukt SMIL-midler til engangstiltak. Eksempler på slike SMIL-tiltak kan være:

- Etablering av fangdammer på jordbruksareal
- Restaurering av arealer som er viktige for biologisk mangfold
- Restaurering/istandsetting av setermiljøer
- Sikring, istandsetting og tilrettelegging av kulturminner (som er spesielt viktige i kommunen, for eksempel prioritert i kulturminneplan)

Viktige miljøtiltak som faller utenfor RMP-tilskuddene, men som kan få SMIL-tilskudd

Tiltak som finnes i RMP-menyen, men ikke prioritert i Innlandet pga. lite omfang:

- Vedlikehold av gårdsdammer
- Skjøtsel av styvingstrær
- Tilrettelegging av beite- og hekkeområder for fugl
- Vedlikehold av turstier

Tiltak som ikke finnes i RMP-menyen:

- dekke over gjødselkum for å hindre avgasser
- bekjempelse av fremmede arter
- Etablere og vedlikeholde kantarealer, som ligger utenfor jordbruksarealet, for pollinerende insekter
- utbedring av hydrotekniske anlegg

Tiltaksstrategien - forslag til disposisjon

1. Kort beskrivelse av prosessen
  - Forankring i næringa, med miljøinteresser, politisk forankring og evt. interkommunalt samarbeid m.v.
  - Eventuelt høringsrunde og viktige innspill i denne
2. En beskrivelse av miljøutfordringene i kommunen samt målsettinger og prioriteringer for bruk av midler og tiltak de neste fire årene. Ta utgangspunkt i de sju miljøtemaene. Hvordan er sammenhengen mellom regionale mål, beskrevet i Regionalt miljøprogram for jordbruket i Innlandet, og målene i tiltaksstrategien?
3. Flerårige prioriteringer
  - Hovedområder, miljøtema eller spesielle tiltak eller søkergrupper som prioriteres
  - Ev. geografiske områder som skal prioriteres/følges opp spesielt
  - Ev. spesielle prosjekter eller satsingsområder
  - Ev. tidsplan for prioriteringer/prosjekter gjennom fireårsperioden
  - Andre prioriteringer

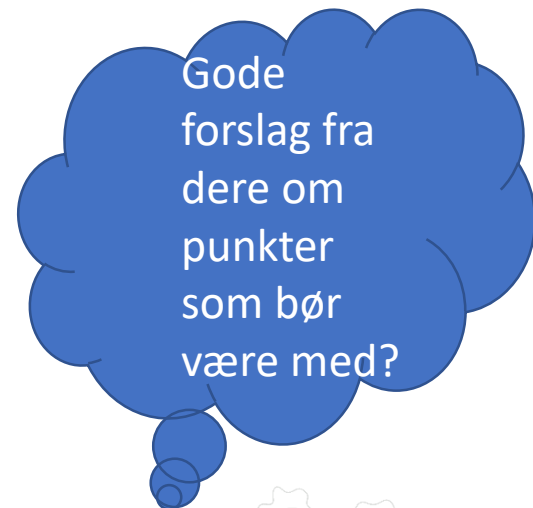

Tiltaksstrategien - forslag til disposisjon forts.

4. Retningslinjer for søknadsbehandling

- Søknadsbehandling og søknadsfrist
- Miljøfaglige og andre kriterier for vurdering av søknader
- Satser for tilskudd – prosent tilskudd for forskjellige tiltaksgrupper
- Arbeidsfrist/forlenget arbeidsfrist
- Krav til regnskap/rapport
- Andre, generelle krav til søknadene/tiltakene

Send gjerne utkast til strategi til oss for kommentarer før den blir vedtatt

Fordeling av SMIL-midler til kommunene

- Kommunene melder inn årlig behov
  - Fylkesmannen får via tildelingsbrev fra Landbruksdirektoratet midler som vi tildeler kommunene i februar/mars
  - Kommunene har behov for omtrent det dobbelte av hva vi får tildelt til fylkene våre.
  - Fylkesmannen legger i sin tildeling vekt på:
    - Aktivitetsnivå (Jobber kommunene med markedsføring av ordningen, er det mange søknader?)
    - Gjennomføringsevne (Blir tiltakene gjennomført som planlagt eller har kommunene mye inndratte midler?)
    - Hensiktsmessig bruk av midlene (Blir midlene brukt i henhold til regelverk og formålet med ordningen?)
- I tillegg kan Fylkesmannen vurdere å:
- Prioritere prosjekter på tvers av kommunegrenser
  - Prioritere kommuner som vektlegger tiltak i områder og arealer som har aktive bønder og store miljøverdier

Tiltaksstrategiene må være vedtatt tidsnok til at Fylkesmannen kan vurdere dem før tildeling av midler i 2020.

Frist: 31. januar 2020

Lykke til med rulleringa!

Ta gjerne kontakt med oss underveis.

fmopsho@fylkesmannen.no (Stig Horsberg)

fmhekvf@fylkesmannen.no (Karoline Finstad Vold)

Fylkesmannen i Innlandet

